

Zacznij
przygotowania
do matury już dziś

Struktura narodowościowa Polski XXI wieku

Identyfikacje narodowo-etniczne mieszkańców Polski w 2011 r.

Narodowość (przynależność narodowa lub etniczna) – deklaratywna, oparta na subiektywnym odczuciu, indywidualna cecha każdego człowieka, wyrażająca jego związek emocjonalny (uczuciowy), kulturowy lub wynikający z pochodzenia rodziców (genealogiczny) z określonym narodem lub wspólnotą etniczną.

narodowość nieustalona – 1,35% (521 tys.)¹

narodowość wyłącznie niepolska – 1,55% (596 tys.)²

narodowość polska i niepolska – 2,26% (871 tys.)³

narodowość wyłącznie polska – 94,83% (36 522 tys.)

narodowość inna niż polska (razem) – 3,81% (1468 tys.)

narodowość polska (razem) – 97,1% (37 394 tys.)

Łudność Polski 38 512 tys.

¹W tym 413 tys. (1,1%) osób przebywających za granicą przez okres 12 miesięcy lub dłużej.
²W tym 46 tys. (0,12%) osób o narodowości podwójnie niepolskiej.
³W ankiecie spisowej można było zadeklarować maksymalnie dwie narodowości.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011 r.

Narodowości posiadające status mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce według wyników z 2011 r.

Narodowość	Deklarowana narodowość (tys.)	
	ogółem	w tym razem z narodowością polską
Mniejszości narodowe		
Niemcy	147,8	63,8
Ukraińcy	51,0	20,8
Białorusini	46,8	15,6
Rosjanie	13,0	7,1
Litwini	7,9	3,0
Żydzi	7,5	5,4
Ormianie	3,6	1,5
Czesi	3,4	2,2
Slowacy	3,2	1,1
Mniejszości etniczne		
Romowie	17,0	7,0
Łemkowie	10,5	3,6
Tatarzy	1,9	1,1
Karaïmi	0,3	
Spoleczność postępująca się językiem regionalnym		
Kaszubi	232,5	215,8

Źródło: GUS, *Łudność. Stan i struktura demograficzno-społeczna*, Warszawa 2013.

Najliczniejsze narodowości nieposiadające statusu mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce według wyników spisu z 2011 r.

Narodowości	Deklarowana narodowość (tys.)	
	ogółem	w tym razem z narodowością polską
Słązacy	846,7	430,8
Amerykanie	11,8	10,8
Anglicy	10,5	9,1
Włosi	8,6	7,5
Francuzi	8,0	6,7

Źródło: GUS, *Łudność. Stan i struktura demograficzno-społeczna*, Warszawa 2013.

MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE ORAZ SPOŁECZNOŚĆ POSŁUGUJĄCA SIĘ JĘZYKIEM REGIONALNYM MAJĄ PRAWO DO:

- dostępu do publicznych mediów,
- zachowania i rozwoju własnej tożsamości narodowej (w tym praktykowania religii, posługiwania się własnym językiem, rozwijania własnej kultury, wydawania książek i czasopism),
- zakładania instytucji o charakterze narodowym (edukacyjnych, kulturalnych, religijnych),
- używania i pisowni imion i nazwisk zgodnie z zasadami pisowni ich języka (w przypadku pisowni w innym alfabecie niż łaciński podlegają one transliteracji),
- tablic informacyjnych (miejscowości, obiektów fizjograficznych lub ulic) w dwóch językach – polskim i mniejszości (jeśli mniejszość stanowi co najmniej 20% mieszkańców miejscowości lub jeśli zgodę na takie tablice wyrazi co najmniej 50% mieszkańców miejscowości),
- nauki we własnym języku lub nauki własnego języka,
- używania własnego języka jako języka pomocniczego w gminach (jeśli mniejszość stanowi co najmniej 20% mieszkańców gminy), czyli języka do kontaktów z organami gminy zarówno w formie pisemnej, jak i ustnej,
- zwolnienia z 5-procentowego progu wyborczego komitetów wyborczych w wyborach do Sejmu RP (tylko komitety rejestrowane przez mniejszości narodowe).

W POLSCE NIE WOLNO:

- stosować środków mających na celu asymilację osób należących do mniejszości bez ich woli,
- dyskryminować osób należących do mniejszości.

AKTY PRAWNE REGULUJĄCE SYTUACJĘ MNIEJSZOŚCI W POLSCE:

- 1) polskie:
 - Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r.
 - Ustawa z 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym,
- 2) międzynarodowe:
 - Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1950 r. (ratyfikowana przez Polskę w 1993 r.),
 - Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 16 grudnia 1966 r. (ratyfikowany przez Polskę w 1973 r.),
 - Konwencja Ramowa o Ochronie Mniejszości Narodowych z 1 lutego 1995 r. (ratyfikowana przez Polskę w 2000 r.).

2

► **TIPOLOGIA ILOŚCIOWA MAURICE'A DUVERGERA (UR. 1917)**

System jednopartyjny – istnieje tylko jedna legalna partia, co oznacza zakaz działania innych partii, oprócz rządzącej. Występował w państwach nazistowskich/faszystowskich (Niemcy 1933–1945; Włochy 1922–1943), występował (i nadal występuje) w państwach realnego socjalizmu (ZSRR 1917–1991, ChRL, KRL-D) oraz w krajach postkolonialnych (Wietnam, Laos, Erytrea). Jej odmianą jest **system partii hegemonicznej** – nominalnie istnieje kilka partii, faktycznie jedna z nich pełni funkcję hegemonu, zmuszając pozostałe partie (tzw. satelickie) do całkowitego podporządkowania się (w Polsce 1948–1989 układ PZPR – ZSL – SD).

System dwupartyjny – istnieje wiele partii, ale tylko dwie spośród nich mają realne szanse zdobycia władzy w wyborach. Zazwyczaj współistnieje z większością ordynacją wyborczą. Stabilizuje system polityczny (partia rządząca sprawuje władzę przez całą kadencję, zmiana partii rządzącej nie powoduje radykalnych zwrotów w polityce). Jest wyrazem integracji społeczeństwa wokół dwóch biegunów politycznych. Występuje w USA (Partia Republikańska i Partia Demokratyczna), trwał w Wielkiej Brytanii do 2010 r. (Partia Konserwatywna i Partia Pracy), na jedną kadencję zaistniał w Japonii od 2009 r. (Partia Demokratyczna i Partia Liberalno-Demokratyczna).

System wielopartyjny – istnieją trzy partie (lub więcej) mające szansę na zdobycie władzy. Często jest związany z proporcjonalną ordynacją wyborczą. Żadna z partii nie zdobywa takiej przewagi w parlamencie, żeby wystarczyła ona do samodzielnego utworzenia rządu, konieczne są więc rządy koalicyjne. Może powodować niestabilność i częste zmiany na rządów. Jest wyrazem znacznego rozbitcia i zróżnicowania społecznego. Jest spotykany w większości współczesnych państw demokratycznych.

SYSTEM WIELOPARTYJNY WYSTĘPUJE W WIELU ODMIANACH:

- **partii dominującej** – wśród wielu istniejących partii jedna cieszy się zdecydowanie największym poparciem i pozostaje niemal bez przerwy u władzy; w latach 1920–2006 Szwecją prawie bez przerwy rządziła socjaliści z SAP, w latach 1929–2000 w Meksyku bez przerwy rządziła populistyczna PRI, a Indyjski Kongres Narodowy rządził Indiami prawie bez przerwy od 1947 r.; obecnie występuje m.in. w RPA i Paragwaju;
- **dwuipartyjny** (wielopartyjny ustabilizowany) – istnieją dwie partie zdecydowanie dominujące nad pozostałymi, zmieniające się co jakiś czas u władzy, jednak potrzebujące zwykle współpracy z inną mniejszą partią (ewentualnie utworzenia „wielkiej koalicji”); np. w powojennych Niemczech wielokrotnie koalicje socjalistycznej SPD lub chadeckiej CDU/CSU z liberalną FDP; podobny system występuje także w Austrii i Hiszpanii;
- **dwublokowy** – istnieje wiele partii, które rywalizują ze sobą w ramach dwóch (najczęściej) koalicji (bloków): centroprawicowej i centrolewicowej; w 2001

i 2008 r. we Włoszech wybory wygrała centroprawicowa koalicja „Dom Wolności” Silvio Berlusconi, a w 2006 i 2013 r. – centrolewicowe koalicje (w 2006 r. „Unia” Romano Prodi, w 2013 r. „Włochy. Wspólne Dobro” Pierr Luigi Bersaniego); spotykany jest także we Francji, w Chile i na Węgrzech;

- **kooperacji partii** – największe partie, które rywalizują ze sobą w okresie przedwyborczym, po wyborach współpracują ze sobą, tworząc rząd koalicyjny, działający zgodnie z ustaleniami międzypartyjnymi; taki system jest możliwy w „starych” demokracjach albo w czasach kryzysu; w latach 1959–2008 w Szwajcarii rząd tworzyły niezmiennie cztery partie: ludowo-konserwatywna SVP, liberalna FDP, socjaldemokratyczna SPS i chadecka CVP;
- **rozbitcia wielopartyjnego** (wielopartyjny niestabilizowany) – istnieje wiele partii, żadna z nich nie jest jednak partią większościową. Konieczne jest tworzenie koalicji (najczęściej opierając się na partiach centrowych, z udziałem ugrupowań lewicowych lub prawicowych); w niesprzyjających okolicznościach może zagrażać stabilności systemu parlamentarnego. System rozbitcia wielopartyjnego występuje m.in. w Peru i Boliwii, do początków XXI w. występował na Litwie, a na początku lat dziewięćdziesiątych XX w. w Polsce.

W latach 2010–2011 w Belgii trwał najdłuższy (541 dni) kryzys rządowy we współczesnej historii politycznej świata. W wyniku wyborów parlamentarnych z czerwca 2010 r. 150-osobowa belgijska Izba Reprezentantów nie była w stanie wyłonić konstytucyjnego rządu, ponieważ w jej skład weszli przedstawiciele aż 12 partii politycznych. Najwięcej mandatów zdobyły: Nowy Sojusz Flamandzki (27) i walońska Partia Socjalistyczna (26).

TIPOLOGIA JAKOŚCIOWA GORDONA SMITHA (1927–2009)

System zrównoważony – występuje w nim wyraźna polaryzacja, ale bez dłuższej dominacji jednego ugrupowania. Konkurencja między dwoma partiami lub ich większą liczbą (ale skupionych wokół dwóch biegunów). Tendencja do regularnej zmiany rządów (Wielka Brytania, Stany Zjednoczone).

System niezrównoważony – jedna partia rządzi samodzielnie albo dominuje w koalicji przez dłuższy czas. Wybory nie decydują w praktyce o przejęciu władzy, mogą jedynie wpływać na zakres uczestnictwa określonej partii w rządzie (RFN z dominacją CDU/CSU albo SPD).

System rozproszony – nie występuje wyraźna polaryzacja i kilka partii może uzyskać podobne wyniki w wyborach. Nie ma wyraźnego związku między wynikami wyborów a kształtem rządu. Polityczny skład rządu może ulegać zmianie między wyborami. System ten nie musi się wiązać z niestabilnością rządów. Występuje np. w Belgii i Finlandii, a na początku lat dziewięćdziesiątych XX w. występował w Polsce.

Zobacz fragment publikacji

strona 147

Zobacz fragment publikacji

strona 110

5. Odczytaj główny cel akcji z loga „Masz Głos, Masz Wybór”, odwołując się do jej hasła oraz elementów graficznych.

.....

.....

.....

Materiał źródłowy do zadań 6. i 7.

Konstytucja [fragment]

Artykuł 49

Premier, po obradach Rady Ministrów, stawia przed Zgromadzeniem Narodowym wniosek o udzielenie rządowi wotum zaufania w związku z programem rządu lub ewentualnie w związku z deklaracją dotyczącą ogólnej polityki. Zgromadzenie Narodowe pociąga rząd do odpowiedzialności w drodze uchwalenia wotum nieufności. Wniosek taki jest dopuszczalny, tylko jeżeli został podpisany przez co najmniej jedną dziesiątą członków Zgromadzenia Narodowego. [...] Oblicza się jedynie głosy popierające wniosek o wotum nieufności, który to wniosek może być przyjęty tylko większością głosów członków tworzących Zgromadzenie. [...] Premier może zwrócić się do Senatu o aprobatę rządowej deklaracji dotyczącej ogólnej polityki.

6. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Opisana we fragmencie konstytucji funkcja parlamentu nosi nazwę

- A. kreacyjnej. B. kontrolnej. C. arbitrażowej. D. ustrojodawczej.

7. Na podstawie fragmentu konstytucji określ, jakiego rodzaju parlament przedstawiono w tekście. Odpowiedź uzasadnij.

Rodzaj parlamentu:

Uzasadnienie:

Podpowiedź

Pamiętaj, że konstytucję posiadają także inne państwa – nie tylko Rzeczpospolita Polska. Czytając tekst źródłowy, można stwierdzić jednoznacznie, że nie jest to fragment Konstytucji RP. W związku z tym należy odwołać się do własnej wiedzy w celu porównania cech rodzajów parlamentów (unikameralnych i bikameralnych) z tym opisanym w materiale źródłowym.

Instrukcja – jak rozwiązać zadanie

► **Etap 1**

Zwróć uwagę na charakterystyczne określenia i sformułowania zawarte w materiale źródłowym – możesz je podkreślić. Są to: Zgromadzenie Narodowe i Senat. Jest to wskazówka, że w procesie tworzenia rządu, czyli organu władzy wykonawczej, uczestniczą wspólnie dwie izby parlamentu: niższa i wyższa. Przypomnij sobie nazwy rodzajów parlamentów i wpisz odpowiedź wymaganą w pierwszej części zadania.

Zobacz fragment publikacji

strona 132

Zobacz fragment publikacji

strona 172

Zobacz fragment publikacji

strony 44, 45

SYSTEM UNIWERSALNY OCHRONY PRAW CZŁOWIEKA ONZ

Kalendarium		
1966 r.	Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (MPPPOiP) oraz Pierwszy Protokół Fakultatywny	Przyjęcie przez ONZ dokumentów, które umożliwiają osobom fizycznym wnoszenie skarg przeciwko władzy państwa łamiącego prawa człowieka.
1976 r.	Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Pierwszy Protokół Fakultatywny	Dokumenty wchodzą w życie.
1977 r.	Komitet Praw Człowieka (Human Rights Committee – HRC)	Powołanie przez ONZ organu kontrolnego monitorującego przestrzeganie postanowień Paktu oraz umożliwiającego składanie skarg indywidualnych i między państwowych.
1989 r.	Drugi Protokół Fakultatywny	Przyjęcie przez ONZ dokumentu znoszącego karę śmierci.
1991 r.	Drugi Protokół Fakultatywny	Dokument wchodzi w życie.
7 lutego 1992 r.	Pierwszy Protokół Fakultatywny	Początek obowiązywania dokumentu w Polsce.

Komitet Praw Człowieka składa się z 18 niezależnych ekspertów w dziedzinie praw człowieka. Osoby te są wybierane na 4-letnią kadencję przez państwa, które ratyfikowały Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Pierwszy Protokół Fakultatywny. Komitet zbiera się trzy razy w roku na sesje w Genewie i Nowym Jorku. Nie jest organem ONZ, a jedynie organem traktatowym. Od samego początku jego funkcjonowania trwają dyskusje, w jakim zakresie jego decyzje wiążą państwa-strony Paktu (władze niektórych państw traktują decyzje Komitetu jako niewiążącą opinię, do której dostosowanie się zależy ostatecznie od ich woli). Do Komitetu Praw Człowieka można złożyć skargę (zawiadomienie).

ZASADY SKŁADANIA SKARGI (ZAWIADOMIENIA) DO KOMITETU PRAW CZŁOWIEKA

Skarga:

- może być złożona przez każdą osobę podlegającą jurysdykcji państwa-strony Paktu oraz Pierwszego Protokołu Fakultatywnego, która twierdzi, iż stała się ofiarą naruszenia przez to państwo praw przyznanych w Pakcie,
- jest wnoszona do Komitetu za pośrednictwem Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka w Genewie,
- może zostać złożona także wówczas, gdy osoba podlegająca jurysdykcji państwa-strony znajduje się poza terytorium tego państwa lub gdy zarzucane naruszenia Paktu miały miejsce poza tym terytorium,
- może dotyczyć jedynie zarzucanych naruszeń Paktu, które miały miejsce po jego wejściu w życie w państwie, przeciwko któremu skarga została skierowana,
- może zostać złożona po wyczerpaniu wszystkich dostępnych krajowych środków ochrony prawnej,
- nie zostanie przyjęta, jeżeli jest równocześnie rozpatrywana przez inną międzynarodową procedurę.

SYSTEMY OCHRONY PRAW CZŁOWIEKA W RAMACH RADY EUROPY

Podstawą systemu ochrony praw człowieka Rady Europy jest **Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności**, zwana często Europejską Konwencją Praw Człowieka (EKPC). Została ona przyjęta w Rzymie 4 listopada 1950 r., a weszła w życie 8 września 1953 r. (po ratyfikacji przez 10 państw członkowskich Rady Europy). Konwencję uzupełniają 14 protokołów dodatkowych. Konwencja i protokoły dodatkowe 1, 4, 6, 7 i 12 zawierają katalog praw osobistych i politycznych. Prawa zawarte w Konwencji rozciągają się na wszystkie osoby przebywające na terytorium państwa-strony (nie tylko obywateli, lecz także cudzoziemców i bezpaństwowców). Konwencja stworzyła system kontroli przestrzegania zobowiązań przyjętych przez państwa-strony Konwencji. Wykonywanie funkcji związanych z kontrolą przestrzegania Konwencji powierzono dwóm instytucjom. Są to: Europejski Trybunał Praw Człowieka (utworzony w 1959 r.) oraz Komitet Ministrów Rady Europy (ministrowie spraw zagranicznych państw członkowskich lub ich reprezentanci).

na stronie 243

scenarij punktowania:

- 2 pkt – poprawne wskazanie trzech odpowiedzi
- 1 pkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi
- 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zobacz fragment publikacji

strona 83

Zobacz fragment publikacji

strona 89

Zobacz fragment publikacji

strona 243

Stosunki międzynarodowe – zestaw I

TEST WSTĘPNY

Materiał źródłowy do zadania 1., 2. i 3.

Polska polityka zagraniczna

2 pkt

1. Nadaj ilustracji tytuł, który będzie zawierał określenie wydarzenia przedstawionego na zdjęciu, imiona i nazwiska osób biorących w nim udział oraz podanie czasu i miejsca.

.....

.....

.....

1 pkt

2. Na podstawie ilustracji określ jeden z kierunków polskiej polityki zagranicznej po 1989 roku.

.....

.....

1 pkt

3. Zaznacz poprawne dokończenia zdania.

Jedną z konsekwencji, jakie dla Polski miało przedstawione na ilustracji wydarzenie, było

- A. wejście do strefy Schengen.
- B. zaangażowanie się naszego kraju w wojnę w Iraku.
- C. przeprowadzenie dwudniowego referendum akcesyjnego.
- D. wstąpienie do struktur NATO wraz z Czechami i Węgrami.

Podpowiedź

Zwróć uwagę na symbole i napisy widoczne w tle zdjęcia. Skojarz osoby oraz daty ich urzędowania z datami ważnych dla Polski wydarzeń związanych z organizacjami europejskimi. Przypomnij sobie, jakie funkcje państwowe pełniły te osoby. Zwróć uwagę na temat zdjęcia – podpisywanie dokumentów.

jego gospodarki, nauki i kultury oraz z ustawodawstwem tego państwa i umowami zawieranymi przez nie z państwami trzecimi, jak również udziela odpowiednich informacji w tym zakresie właściwym organom Rzeczypospolitej Polskiej i zainteresowanym obywatelom polskim.

CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI RYNKOWEJ

CECHY GOSPODARKI RYNKOWEJ:

- dominacja prywatnej własności czynników wytwórczych,
- podejmowanie decyzji o metodach, ilości i czasie produkcji przez niezależne podmioty,
- cena jako regulator rynku,
- istnienie konkurencji w gospodarce,
- funkcjonowanie instytucji wspomagających rynek (np. banki),
- rola państwa jako organizatora życia gospodarczego (np. poprzez ustalanie podatków i minimalnych płac, nakładanie ceł, ograniczanie wahań kursów walutowych).

WŁASNOŚĆ PRYWATNA:

- należy do osoby fizycznej, spółki (kapitałowej czy osobowej) lub spółdzielni,
- funkcjonuje obok własności państwowej i samorządowej (pluralizm gospodarczy).

SWOBODA GOSPODAROWANIA:

- umożliwia podejmowanie działalności gospodarczej bez ingerencji państwa,

- umożliwia podejmowanie decyzji o utworzeniu przedsiębiorstwa, wyboru miejsca i zakresu działalności gospodarczej,
- wynika z wolności i praw człowieka.

KONKURENCJA

Jest trzecim filarem wolnej przedsiębiorczości. Przejawia się w zawieraniu dobrowolnych transakcji rynkowych.

Formy konkurencji:

- na rynku zasobów (np. poprzez oferowanie lepszej ceny za siłę roboczą, surowce),
- na rynku produktów (np. poprzez cenę, jakość, atrakcyjność, sposób prezentacji, markę).

DAŻENIE DO ZYSKU

(RÓŻNICY MIĘDZY PRZYCHODAMI A KOSZTAMI):

Jest czynnikiem napędzającym rynkowy system gospodarczy. Zachęca pracowników do pracy, a pracodawców – do podejmowania ryzyka i pracy, czyli podejmowania działań gospodarczych.

Art. 20. Społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 22. Ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny.

Art. 107. W zakresie określonym ustawą poseł [i senator] nie może prowadzić działalności gospodarczej z osiągnięciem korzyści z majątku Skarbu Państwa lub samorządu terytorialnego ani nabywać tego majątku.

Źródło: Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 roku.

POPYT, PODAŻ I CENA JAKO REGULATOR RYNKU

Popyt oznacza zapotrzebowanie na towar lub usługę (tzn. ilość dóbr i usług, którą konsumenci mogą i chcą kupić w określonym czasie i za określoną cenę). Jest on związany z:

- możliwością nabywczą klienta,
- możliwością zastąpienia towaru innym produktem,
- ceną towaru lub usługi wyznaczoną za towar lub usługę,
- modą lub gustem klienta,
- działalnością marketingową.

Popyt rośnie wraz ze spadkiem ceny, a spada, gdy cena wzrasta. Niska cena powoduje, że za tę samą kwotę można nabyć więcej towarów lub usług (efekt dochodowy) albo że zamiast taniego towaru można kupić inny, droższy (efekt substytucyjny). Jeśli rośnie cena towaru, który wymaga zakupu jakiegoś drugiego towaru, to wzrost ceny jednego z nich spowoduje ograniczenie popytu na oba dobra komplementarne, np. pióro i atrament, gitara i struny.

Gdy ilość zaofiarowanych do sprzedaży produktów jest równa popytowi, mówimy o funkcjonowaniu **ceny równowagi rynkowej**. Jeśli cena towaru lub usługi jest niższa niż cena równowagi rynkowej, to występuje nadwyżka popytu. Przy cenie wyższej od ceny równowagi rynkowej mamy do czynienia z nadwyżką podaży.

odaż oznacza ilość towaru lub usługi, którą sprzedający oferują do zbycia. Jest ona związana z:

- ceną, za którą może zostać sprzedany towar,
- zmianą ceny innych towarów,
- zmianą kosztów produkcji,
- modą lub gustem klienta,
- działalnością marketingową.

Podaż rośnie wraz ze wzrostem ceny, a spada, gdy cena maleje. Wysoka cena stanowi dla producentów zachętę do produkcji i sprzedaży, gdyż liczą oni na osiągnięcie zysku.

na
ów

Zobacz fragment publikacji

strona 362

2

7

Wiedza o społeczeństwie. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i Wirtualną Polską

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów		Liczba punktów
	<p>Poziom II Wartość merytoryczna Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – scharakteryzował w pełni trzy istotne aspekty zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III lub – scharakteryzował w pełni dwa istotne aspekty zagadnienia oraz częściowo scharakteryzował dwa kolejne istotne aspekty zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III, – wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu, wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem. 	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>	0–8
	<p>Poziom I Wartość merytoryczna Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – scharakteryzował w pełni jeden istotny aspekt zagadnienia oraz scharakteryzował częściowo jeden aspekt zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III lub – scharakteryzował częściowo trzy istotne aspekty zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III, – wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem. 	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p>	0–4
	<p>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I.</p> <p>Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.</p>	<p>Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. Wywód jest niekomunikatywny.</p>	0

Wiedza o społeczeństwie. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i Wirtualną Polską

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
	<p>Temat 2. Odwołując się do rozwiązań ustrojowych Stanów Zjednoczonych i Rosji, rozważ, czy system prezydencki może być zagrożeniem dla demokracji.</p> <p>Poziom III Wartość merytoryczna Zdający w pełni: 1) zajął stanowisko, rozważył argumenty i kontrargumenty w różnych aspektach, 2) scharakteryzował władzę wykonawczą w systemie prezydenckim: – USA (silna pozycja prezydenta – szefa rządu, weto zawieszające, brak wotum nieufności, odpowiedzialność konstytucyjna prezydenta), – Rosja (silna pozycja prezydenta – wpływ na wybór premiera i ministrów, przewodniczenie posiedzeniom rządu, dekrety prezydenta, weto w praktyce absolutne, odpowiedzialność rządu przed prezydentem, odpowiedzialność konstytucyjna prezydenta), 3) scharakteryzował władzę ustawodawczą w systemie prezydenckim: – USA (wyłączna inicjatywa ustawodawcza, brak możliwości rozwiązania przez prezydenta), – Rosja (Duma może być rozwiązana przez prezydenta), 4) scharakteryzował władzę sądowniczą w systemie prezydenckim: – USA (kontrola konstytucyjności prawa, dożywotnie powoływanie sędziów SN przez prezydenta, Sąd Najwyższy jako najwyższa sądowa instancja odwoławcza – „trzecia” izba Kongresu), – Rosja (prezydent wraz z radą Federacji tworzą sądy i trybunały), 5) wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego zagadnienia, prawidłowo użył pojęć związanych z tematem.</p>	0–12
	<p>Poziom II Wartość merytoryczna Zdający: – scharakteryzował w pełni trzy istotne aspekty zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III lub – scharakteryzował w pełni dwa istotne aspekty zagadnienia oraz częściowo scharakteryzował dwa kolejne istotne aspekty zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III, – wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu, wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p>	0–8

Wiedza o społeczeństwie. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i Wirtualną Polską

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów		Liczba punktów
	<p>Poziom I</p> <p>Wartość merytoryczna</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzował w pełni jeden istotny aspekt zagadnienia oraz scharakteryzował częściowo jeden aspekt zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III lub - scharakteryzował częściowo trzy istotne aspekty zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III, - wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem. 	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</p> <p>Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI</p> <p>Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA</p> <p>Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p>	0–4
	<p>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I.</p> <p>Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.</p>	<p>Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. Wywód jest niekomunikatywny.</p>	0
	<p>Temat 3. Udowodnij, że traktaty Unii Europejskiej z lat 1952–2009 zmierzały do zacieśnienia współpracy między państwami członkowskimi.</p>		
	<p>Poziom III</p> <p>Wartość merytoryczna</p> <p>Zdający w pełni:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opisał traktat paryski i traktaty rzymskie: <ul style="list-style-type: none"> - EWWiS, EWG, Euratom, - państwa uczestniczące, - gospodarczy charakter porozumień, 2) opisał traktat z Maastricht: <ul style="list-style-type: none"> - powstanie Unii Europejskiej, - zasada subsydiarności, - Komisja Europejska i jej znaczenie, - trzy filary UE, 3) opisał traktat z Amsterdamu, traktat z Nicei, traktat z Lizbony: <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie roli Parlamentu Europejskiego, - przygotowania do przyjęcia nowych członków (liczba członków KE i PE, system ważenia głosów w Radzie UE, kompetencje KE i PE), - wzmocnienie demokratycznych mechanizmów (procedura legislacyjna UE i kontrola nad ustawodawstwem UE, wzmocnienie praw obywateli – Karta Praw Podstawowych, obywatelska inicjatywa ustawodawcza), 4) przedstawiając traktaty unijne, udowodnił zacieśnianie współpracy pomiędzy państwami członkowskimi, np. od współpracy gospodarczej do politycznej, od Wspólnot Europejskich do Unii Europejskiej, od wspólnoty państw do coraz większej roli obywateli. 5) wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego zagadnienia, prawidłowo użył pojęć związanych z tematem. 	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</p> <p>Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI</p> <p>Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA</p> <p>Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p>	0–12

Wiedza o społeczeństwie. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i Wirtualną Polską

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów		Liczba punktów
	<p>Poziom II Wartość merytoryczna Zdający: – scharakteryzował w pełni trzy istotne aspekty zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III lub – scharakteryzował w pełni dwa istotne aspekty zagadnienia oraz częściowo scharakteryzował dwa kolejne istotne aspekty zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III, – wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu, wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>	0–8
	<p>Poziom I Wartość merytoryczna Zdający: – scharakteryzował w pełni jeden istotny aspekt zagadnienia oraz scharakteryzował częściowo jeden aspekt zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III lub – scharakteryzował częściowo trzy istotne aspekty zagadnienia spośród 1–4 wskazanych dla poziomu III, – wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p>	0–4
	<p>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I.</p> <p>Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.</p>	<p>Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. Wywód jest niekomunikatywny.</p>	0

**TWÓJ KOD DOSTĘPU
DO GIEŁDY MATURALNEJ**

→ ZOBACZ NA NASTĘPNEJ STRONIE

TWÓJ KOD DOSTĘPU

E1D751F19

Wybierz

Zdecydowanie
NAJLEPSZY SERWIS DLA
MATURZYSTÓW
WWW.GIELDAMATURALNA.PL

DLA CIEBIE:

• WIĘCEJ ZADAŃ

• PEŁEN DOSTĘP do całego serwisu przez 2 tygodnie*!

- 1 Zaloguj się na gieldamaturalna.pl
- 2 Wpisz swój kod
- 3 Odblokuj dostęp do bazy tysięcy zadań i arkuszy
- 4 Przygotuj się do matury z nami!

* Kod umożliwia dostęp do wszystkich materiałów zawartych w serwisie gieldamaturalna.pl przez 14 dni od daty aktywacji (pierwsze użycie kodu). Kod należy aktywować do dnia 31.12.2017 r.

Najlepsze zakupy przed egzaminem!

BEZPŁATNA DOSTAWA

-15% SUPER RABAT

TESTY, VADEMECUM I PAKIETY 2018